

Predalec bi šlo, ovreči dokazovanja o potrebi enotnosti, v vseh mogočih utemeljenih in neutemeljenih, resničnih, namišljenih in preveč podčrtanih razlogih. Naš zaključek je: življenski odnosi, gospodarske razmere in potrebe so močnejše in silnejše, kakor vsi protirazlogi, zato jih je treba upoštevati in ne obteževati ljudstvu borbe za obstanek!

Kaj nasvetujemo?

Ker smo prepričani, da bo višji šolski svet moral upoštevati voljo ljudstva, ki neče prav ničesar, kar bi mu bilo v škodo, temveč hoče le to, kar je pametno, nujno in potrebno, zato svetujemo v odgovor na vsa vprašanja in dopise sledeče:

1. Vsi okrajni šolski sveti naj takoj sestavijo vloge in sklepajo o počitnicah in vsi člani jih naj podpisajo ter takoj odpošljejo na višji šolski svet v Ljubljano.

2. Posebne protestne vloge naj napravijo v zadevi počitnic tudi vse kmetske občine in podpišejo jih naj po možnosti vsi odborniki.

3. Enako naj delajo zastopniki našega ljudstva pri okrajnih šolskih svetih!

Ni merodajno, ako tukaj ali tam učitelj ali kdo drugi ugovarja in se protivi. Vi hodite določeno svojo stvarno pot in storite kot zastopniki ljudstva svojo dolžnost!

Stvar je nujna, ker bo višji šolski svet začetkom julija odnose v drugi polovici junija gotovo imel se sejo in pri tej priliki sklepal.

Ker starši in ljudstvo nima glasu in zastopstva pri sedanjem višjem šolskem svetu, apeliramo na zastopnika cerkve gospoda kanonika Vraberja, da zastopa ljudsko stališče!

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Režim sicer skuša svečano razpoloženje kraljeve poroke izrabiti v svoje svrhe, pa nima posebne sreče, vlada je od dne do dne bolj zrahljana in svečanostni dnevi so radi profitov in odlikovanj vladne gospode še posebno razvijali in sprli. V beograjskih političnih krogih se kot izhod iz te zagate in zmešnjave označuje in pričakuje kraljev poziv na narod in razpis novih volitev. Vsled nastalega položaja bo težko mogoče, da se volitve v oblastne skupščine izvrše v določenem roku. Kakor poročajo listi, se predvideva zopet nova razdelitev države na oblasti in se bodo radi tega brčkone volitve odgodile. Vlada je že matiskala proračun za leto 1922, ki se je pričel razdeljevati posameznim poslancem. Debata o proračunu se bo začela brčkone v četrtek. Načelna debata bo trajala vsaj mesec dni, na kar se bo pričela debata o posameznih postavkah. V svatbenih dneh sta Pašič in romunski diktator Bratianu kovala razne naklepe, ki jih je javnost takoj spoznala kot zaroto proti Rusiji. Romunija ima zasedeno Besarabijo in če bi radi tega nasilja prišla z Rusijo v konflikt, bi ji SHS vlada pomagala s svojo vojsko.

BOLGARIJA.

Kongres bolgarske zemljoradniške stranke je pokazal, da se v Bolgariji pripravljata popolna samouprava in vlada delavnega ljudstva. Ministrski predsednik Stambulijski je na veličastnem zborovanju nagovoril narod z »orači in seljaci«, naglašal upravičenost vlade pluga, srpa in kladiva ter obsojal velekapital in sovinitizem, ki tlačil delavne sloje in krši mir na svetu. Sovraštvo Beograda do Bolgarije izvira tudi iz tega, ker Bolgarija odklanja režim in politiko, ki se je pri nas ugnedila. Radi vpadov neklih komitov v južno Srbijo, se iz Beograda grozi Bolgarom celo z orožjem, četudi je bolgarska vlada na komitski akciji nedolžna.

CEHOSLOVAKA.

Prosuetni minister je izjavil, da namerava pooblaščen minister za Slovaško še pred jeseni iztopiti iz vlade. Na njegovo mesto bi prišel zopet kak uradnik, ker je politična situacija na Slovaškem taka, da ni misliti na to, da bi to mesto hotel prevzeti kak politik izmed slovaških političnih strank. »Venkov« poroča, da bodo vojna posojila v Čehoslovaški povrnjena v višini 80 odstotkov.

MADZARSKA.

Volitve so se vršile pod največjim nasiljem, listi so se razveljavljale, glasovi utajili, glasovnice ponaredile, vlada pa vendar ni prišla na svoj račun in socialisti so izredno mnogo pridobili.

Tedenske novice.

Velika orlovska slavnost v Rajhenburgu. Telovadni odsek Orel v Rajhenburgu priredi ob priliki blagoslovitve nove zastave dne 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla Orlovski tabor. Spored: Ob pol 10. uri dopoldne sprejem gostov iz Ljubljane in Zagreba. Ob 10. uri sv. maša s cerkvenim govorom (prof. dr. Medved), po maši tabor. Ob 3. uri popoldne javna telovadba, nastop članov, članic in naraščaja. Po telovadbi prosta zabava. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Dekliški tabor na Svetini pri Celju. Na binkoštni ponedeljek so imela dekleta laške in celjske dekanije, organizirane v Marijini družbi, Orlici in Dekliški zvezi, krasno uspeli tabor na Svetini pri Celju. V procesiji došle mladenčke je pred lepo okrašenim slavolokom pozdravila domačinka Neža Sevšek. V cerkvi je celjski gospod vikar Jurak v poljudni in krepki besedi pokazal mladini pravo pot do značajnosti. Po službi božji je tajnik Krajnc pred cerkvijo pozdravil zborovalke in zborovalce — nad 1000 ljudi, ter na to v svojem govoru opozarjal na duha skupnosti, socialnega duha, s katerim moramo zopet prešiniti družbo, ako hočemo, da bo srečna. Anica Mihelčič, Orlica iz Celja je govorila o dekliških organizacijah, posebej o Orlici; Marija Ratej s Svetine: O zgodovini svetinske cerkve; Marija Kač iz Tebarij: Cloveško družbo moramo zopet prešiniti s krščanskimi načeli! Anica Medved iz Celja: Dekliška zveza; Cecilija Laznička iz Laškega: O ženski bojevitosti in samopremagovanju; Neža Askerc od St. Lenarta nad Laškim: O dekliški poštenosti in časti; Cecilija Fidler, od St. Jurja ob juž. žel: O srčnosti in značajnosti; Tončka Ropo-

tar, Orlica iz Celja: o značajnosti in odločnosti; Roza Krašovec od St. Lenarta nad Laškim: O nevarnostih, ki pretijo dekletom; Marija Hrenko, predsednica Poselske zveze v Celju: Casopiše; Pavla Kuntara iz Laškega: K desetletnici laške Marijine družbe. — Dekliškega tabora so se udeležili tudi westfalski Slovenci, ki so se ravno pripeljali v domovino. V imenu westfalskih Slovencev je pozval zborovalke duhovni voditelj westfalskih Slovencev g. Tensundern, in svetinski rojak Vincenc Tuhtar, predsednik združenih katoliških društev Slovencev v Nemčiji. Koncem zborovanja je domači gospod župnik Gašparič pozval zbrane mladenčke, naj misli, ki so jih slišale na taboru, ponesejo vsaka v svojo župnijo in jih tam tudi uresničijo: V vsaki župniji laške in celjske dekanije se naj v najkrajšem času ustanovi Dekliška zveza, kjer je še ni!

Županska zveza poziva svoje člane, naj zanesljivo in naglo sklepajo proteste proti nameravani preložitvi šolskih počitnic na kmetskih ljudskih šolah od jeseni na poletje. Te proteste naj pošljejo takoj na Višji šolski svet v Ljubljani.

«Republikanec» Novačan v Mariboru. V petek, dne 9. t. m. zvečer je hotel dr. Novačan na tihem zborovati v Mariboru v neki gosilni v Magdalenskem predmestju. Učeni doktor se je zelo razburil, ko je kot poslušalec stopil v sobo, kjer je bilo zbranih kakih 20 brivcev in železničarjev, naš poslanec Žebot. Ker naši niso imeli namena kaliti dr. Novačanu njegovo srečo, se je poslanec Žebot s svojimi kmalu odstranil. Dr. Novačan sreča ni bila mila. Za njegov tajni sestanek je zvedela policija in je vseh 20 zborovalcev z Novačanom vred odgnala na policijo, kjer so jih zasliševali do rane jutranje ure. Seveda se bo dr. Novačan sedaj smatral kot velikega »mučenika«. Tudi mi ne odobravamo nastopa policije. Saj dosedaj še nikjer ni bilo v veljavi, da so se morale seje in zaupni sestanki naznaniti oblasti. Sicer pa se Novačan zelo moti, ako misli, da mu bo naše ljudstvo sledilo ter verjelo njegovim bajkam. On je bil že pri vseh strankah, povsod je iskal sreče. Mož bi rad postal poslanec in tudi ministrskega sedeža bi se ne branil. Ko mu republikanstvo ne bo več prijalo, pa postane zopet kaj družega.

Prav tako! Dr. Novačan se je iz svojih ponesrečenih shodov naučil sledeče, kakor sam pravi v 39. številki «Naše vasi»: 1. Da se vse slovenske stranke, klerikalne, liberalne in samostojne najdejo v bratskem objemu, kadar je treba iti proti republikanski stranki. 2. Da to stori, ker se boje republikanskega razpoloženja slovenskega naroda, ki hoče imeti republikansko stranko. 3. Da se držijo omenjene stranke proti nam le z nasiljem in lažjo. — Vsakega poštenega Slovenca morajo te Novačanove besede iz srca razveseliti in najsi bo te ali one stranke. Naše zdravje kmetsko-delavsko ljudstvo je nam reč na vseh dosedanjih Novačanovih shodih enodušno odklonilo njegovo republiko in je s tem pokazalo svojo politično zrelost. Slovenci niso Zagorci. Iz razpoloženja slovensko-kmetsko-delavskega naroda je moral Novačan uvideti, da ni res, da bi hotelo ljudstvo imeti njegovo — republikansko stranko, ter mu nastavljal ramena, po katerih bi zlezal v Beograd. To si naj zapomni gospod Novačan: Naš narod je do grla sit njegovih demagoških fraz in za to hoče pozitivnega dela, na podlagi gesla: Vse za vero, dom in kmet!

Zora puca — bit će dana. Hrvatski svečeniki, s katerimi smo imeli priliko govoriti, so rekli, da so ob štajersko-hrvatski meji od nas razbiti Novačanovi, oziroma Radičevi shodi, kateri so se vršili ob asistenci nekaj stotin hrvatskih republikanskih kmetov, prve dneve zelo vznemirjevalno uplivali na hrvatski narod, ki pa se začenja sedaj polagoma iztreznjevati. Seljaki pravijo, naj imajo štajerci svoje in mi svoje. Najvažnejše pa je dejstvo, da so začeli razmišljati o Radičevi taktiki in se vprašujejo: ali je res imel Radič popolnoma prav, da ni šel s svojimi poslanci v Beograd? Voljo hrvatskega naroda bi morda lahko in še bolj prepričevalno pokazal svetlu, ako bi v Beogradu aktivno nastopil proti srbski nadvladi. Tako pa se drži doma kakor mila Jera in cepeče z nogami kakor razposajen otrok, rekoč: Ne grem, pa ne grem! — Tudi Zagorci že začenjajo razmišljati in to so — vesela znamenja.

Kako se godi našim vojakom v Kragujevcu? Se ni dolgo, ko so lagali poslanci: Dobnik, Majcen in Brandner, ki so obiskali garnizijo Kragujevac, kako se našim fantom godi tamkaj dobro in imajo vsega dovolj. Poročilo zgoraj omenjenih je bilo neresnično, kar smo takoj pribili in sedaj se oglašajo naši fantje vojaki, ki trdijo isto. Za danes objavljamo poročilo podoficirjev iz Kragujevca ki se glasi: »Čital sem članek v «Jutru» in se jezil, a danes sem čital članek v vašem listu in se razveselil, ker vidim, da ima tudi takih ljudi, ki ljubijo resnico. Nas je podoficirjev Slovencev v Kragujevcu okrog 20, pa je samo eden govoril v imenovanih gospodi (Majcen, Dobnik in Brandner) in sicer v čisto drugačnem pomenu, kot pa oni pišejo v «Jutru». Obiskali so nas, »pešački puk« in »Inžinerijo« pri nas, pri artileriji jih pa še bilo ni, ker niso imeli časa, so rajši šli gledat konjsko dirko, ki se je priredila tega dne. Vaše vrstice so pa čisto na svojem mestu in resnične, kar lahko potrdi vsak slovenski podoficir, služec v Kragujevcu, še bolj pa vojaki. Zahvaljujoč se vam za vaše zanimanje za nas vas pozdravljamo. Podpis: podoficirji Slovenci v Kragujevcu. Ako hočejo gospodje demokrati in naši samostojni, da jim še bolj pobijemo njihovo laž o roznati usodi naših fantov-vojakov v južni Srbiji, bomo objavili še nekaj značilnih pisem. Sicer pa nam pišejo fantje: Le naj počakajo ti lažnjivi petolizci, ko odslužimo svoj predpisani rok in se vrnemo domov, bomo z demokratsko-samostojnimi lažnjivci obračunali sami. Ako bo izpadel obračun bolj trdo in robato, so si krivi sami: laž se pobija pri vojakihi s pestjo!

Kaj vse se upa demokratski učitelj! Od Gornje Sv. Kungute nam poročajo: Saj ljudje dolgo molčimo in

potrpimo; pa kar je preveč, je preveč. Mislimo na naše šole, ki jo vzdržujemo zato, da bi se naša deca vzgojila za poštene ljudi in se tudi vsaj najpotrebnejšega naučila. Naše učiteljstvo se pa tako vede in tako deluje, da so marsikateri starši že sklenili, otrok sploh v šolo ne več pošiljati; oni pa, ki še hodijo v šolo, pripovedujejo, da sede v praznih razredih. Mlajši učitelj se namreč, kjer le najde priliko, odlikuje s svojim bogokletnim govorjenjem; celo pred velikim razpelom pred cerkvijo so ga že slišali, kako je zaničljivo izgovarjal najgrbe hrvaške bogokletne psovke. Znano je tudi, kako je v šolskim vodjo vred napadal in sramotil naše najboljšiše može — seveda ne vselej v treznem stanju. Ta človek je morebiti dober vzgojitelj svojih psov, za kateri ima očitno več brige nego za deca, a v šolo ne spada. Čudimo se samo, da nezadovoljnost ljudstva ni že došla hujše buknila na dan; smo pač pohlevni ljudje, zato si pa taki gospodje toliko upajo. Toda tudi naše potrpežljivosti je konec in zato merodajno oblast javno na to opozarjamo. Saj je sedaj tu splošna sodba, da je naša šola poprej pod nemškutarskim vodstvom veliko bolj služila svojemu namenu, nego sedaj pod »narodnim« učiteljstvom.

Predstava v korist Otroške bolnice kraljice Marije. V kratkem se bo vršila v našem gledališču predstava v korist Otroške bolnice kraljice Marije, pri kateri nastopijo učenci in učenke naših meščanskih in ljudskih šol s petjem, rajalnimi nastopi in igro. Otroci se pod vodstvom našega vrlega učiteljstva marljivo vadijo. Vsak, ki se spominja laške šolske igre v korist Jugoslovanski Matici v mestnem gledališču, bo gotovo z veseljem pozdravil to lepo prireditve naše mariborske mladine.

Odgovor «Pozivu» v «Kmetijskem listu». V številki 21., str. 4, pod naslovom «Poziv» se šolovodja zagorski pri Kozjem v »brezmejni maščevalnosti in onemoglosti« za vsa usta peni in po samo njemu dani domišljavosti in grdi ošabnosti psuje ljudi izza plota s priimki kakor bi ljudje krivi bili, da ima neredno šolo. Vsakega državljana dolžnost je, da skrbi za ureditev lepe naše države zlasti na obširnem polju šolstva. Ali ne veš Janec, kaj je rekel pred par leti v ta namen vzorni in skrbni višji deželni šolski nadzornik. «Šola naj bo učilnica, in ne mučilnica, učitelj naj je otrokov oče in njegovim staršem pomočnik v vzgoji». Želimo torej vsi da v Jugoslaviji rasto kulturna srca in pamet in da posurovelost in neznanost. Pametnemu dovolj!

Pogreb mladega Orla. Dopis iz Hoč. V nedeljo, 11. junija smo ob ogromni udeležbi domačinov pokopali vrlega dijaka 6. gimnazije Alojza Mulec. Pogreba se med drugimi tudi udeležili zastopniki profesorskega zbora mariborske gimnazije, lepo število dijakov, Orli iz Maribora, Slivnice in Frama, ter domači Orli in Orlice. Krsto so nosili Orli. Pogreb je vodil g. profesor dr. Medved, spremljan od štirih duhovnikov. Ob odprtem grobu so se v ginljivih, v srce segajočih govorih poslovičili od rajnega g. prof. dr. Medved, kot zastopnik mariborske gimnazije, prof. dr. Capuder, kot zastopnik Orla, dijak mariborske gimnazije in framski župnik. Najrajnim izgubi hočka fara enega najboljših svojih mladeničev. Naj mu bo zemljica lahka!

Slovesen sprejem novih zvonov bo v soboto, dne 17. t. m. ob 5. uri popoldne pri kapeli g. Pukl v Razvanju pri Mariboru. Od kapele bodo prepeljani zvonovi slovesni procesiji v cerkev. Slovesno blagoslovljenje bo v nedeljo 18. t. m. ob pol 10. uri. Prijatelji sv. Mihaela prisrčno povabljeni!

Pobožnost pri Sv. Treh kraljih v Slov. gor. V torek, sredo in v četrtek pred praznikom Srca Jezusovega, dne 20., 21. in 22. junija, obhajamo v naši romarski cerkvi ali vesno tridnevno kot pripravo na praznik Srca Jezusovega. Bo vsak dan zjutraj in zvečer pridiga. Vodila jo bodo dva č. ggg. misijonarja iz Celja (Sv. Jožef). Celno noč pri prazniku bomo pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom molili in slavili božje Srce, in praznik sam v petek, dne 23. junija obhajali z dvojno predpoldansko in popoldansko službo božjo. K pozni službi božji pridejo procesije iz sedmih župnij in se bo pred pozno službo božjo vršila več častna procesija s sv. Rešnjim Telesom in s podobo božjega Srca. Častilci, častilke božjega srca iz Slovenskih goric, na veselo svidenje ob tridnevnicu in na praznik božjega Srca v naši romarski cerkvi, da bo proslava dostojna božjega Srca, nam pa prekorišna za časni in večni blagor!

Köpeniški stotnik v Limbušu. V soboto zvečer se oglašil pri občinskem uradu v Limbušu nek »narednik« in ne policije in je trdil, da se v gostilni Franca Kučerja pri narejajo bankovci. Zahteval je, da mu župan oskrbi orodnika, ki ga spremlja, da zapečati in s seboj v Maribor nese vso gotovino, ki jo najde v imenovani hiši. Ker se pa ta »narednik« zdel činiteljem sumljiv, ga je orodnik spremljal ne samo do Kučerja, ampak do Maribora, kjer je izročil roki pravice. Toliko drugim v poduk in svarilo!

Ko kri vskipi vsled nasilja. — Posestnik Doplik v Lajtersbergu, ki se je že proslavil z odurnim postopkom proti strankam v svoji hiši, je imel v nedeljo svojimi težaki in viničarji burno razpravo glede služka in dela. Delavci so lepo prišli pred njega in prosili, naj jim mezde zviša, Doplikar je pa enemu pri solil klofuto. Oklofutanemu človeku je kri zavrela, in vlek je iz žepa — nož, zamahnil — Doplikar je skočil in bodež je zadel njegovo hčer v prsa. Rana bo ni nevarna.

Silna toča in neurje. Iz Pilštanja nam poročajo: binkoštno nedeljo ob 3. uri popoldne je prihrula strma na nevnta s točo od severo-zapada. Med strašnim neurjem je nasipalo toče, kakor da bi zapadel visok sneg. Še drugi dan so bili velikanski kupi toče pod pom in tam, kjer jo je voda nanosila skupaj. Občutljiva Drenskobro je trpela silno škodo, posebno v vinogradih. V okolici Pristave in Dobležice je v večini vinogradov uničenega čez polovico pridelka. Trta še bo drugo leto trpela na slabih posledicah. Okolica Pokovo selo, Vinodol in Zdrhost so pa bolj trpele vsled strašnega naliva. Menda se je utrgal oblak. Voda je o

nesla skoro cele njive z nasadi, zasula travnike, razdrapala vinograde, da nekaterih več ne bo mogoče opraviti. V njivah je največ trpela rž in pšenica. Stari ljudje ne pomnijo takega neurja.

Meščanska šola v Brežicah. Vpisovanje učencev in učenk v prvi razred (za šolsko leto 1922-23) se vrši v dne 28., 29. in 30. junija v dopoldanskih urah. V poštve pridejo učenci, ki so dopolnili 11. leto svoje starosti in so posejali ljudsko solo skozi pet let z dobrim učnim uspehom. Predložiti imajo zadnje izpise, krstni list ali izpis iz krstne knjige in izkaz o cepljenju koz. — Ravnateljstvo.

Takih tatov je malo! V Dubrovniku v Dalmaciji je ukradel neki uzmovič oibelji Caporasi iz stanovanja demarno svoto v znesku 190.000 kron. Ukradeni denar je bila cela imovina, katero oje posedala družina, ki je prišla vsled tatvine v velike življenske stiske in pomanjkanje. Uzmovič, vigeč družinsko bedo, jej je vrnil ukradeni denar po pošti. Kaj takega se pripeti pač redkokedaj.

Boj v planini. Iz občine Stupne blizu Jajca v Bosni se je napotilo te dni 39 težakov na planino Lisina gora, da zgradijo ograjo krog neke livade, ki je služila stupniški živini za pašo. Ko so dospeli težaki do cilja, so zapazili, da si je ogradijo livado in si jo prisvojil neki Pero Koponja s svojima dvema sinovoma Mehom ter Janičem. Težaki so se vrnili v selo in javili kmetom, kdo si je prilastil njihovo pašo na planini. Kmete je ta kršitev pašnega prava razburila ter so se napotili na planino, da nasilnim potom razčerejo ograjo ter preženejo nasilneže. Pri ograji na planini je došlo najprej do ostrega prerekanja med seljaki in nasilno trojico. Ko so pa začeli kmetje podirati ograjo, so Koponja in njegova dva sinova počenili za drevesa, zgrabili za puške in jih sprožili na goloroke seljake. Pri tej priliki je bil kmet Stojan Trivunović težko ranjen in je pozneje izdihnil, več seljakov pa lahko. Oblasti, obveščene o žalostnem slučaju, so poslale na planino žandarje, ki so vse tri nasilneže prijeli in jih predali sodišču.

Ze zopet so obsodili Nazarena na dve leti ječe. V «Gospodarju» smo že objavili dokaj slučajev, da je obsodilo vojno sodišče Nazarene (to je verska sekta, ki noče nositi in rabiti orožja) na večletno ječo. Te dni je sarajevsko vojno sodišče že zopet obsodilo prostaka 33. pešpolka Pajo Činčurka iz Gložena pri Novem Sadu. Činčuruk se je branil v svoji garniziji v Sisku orožja in ni hotel priseči. Sodišče v Sarajevu mu je prisodilo radi nazarenstva dve leti težke ječe. Činčuruk je sprejel kazen brez vsake pritožbe.

Gospodarstvo.

Hibride ali križanke. Ako bi na primer brazdo cvetoče šmarnice oplodili s cvetnim prahom žlahtnine, bi nastala iz tega jagoda. Ako posejamo peške te jagode, ki je nastala iz križanja (šmarnica — žlahtnina), bi zrasel trs, katerega sad bi ne bil več popolnoma podoban šmarnici, ampak bi vseboval še tudi nekatere lastnosti žlahtnine. Ta novi trs je križanka ali hibrida. Potom križanja je večkrat mogoče spojiti dobre lastnosti ene vrste in izpopolniti druge. Ko je pred nekako 40 leti začela trtna us uničevati naše stare nasade, smo bili primorani začeti s popolnoma novim načinom sajenja.

Domačo trsje, katero smo prej razmnoževali večinomoma z grobanjem, je podleglo trtni uši in zato smo morali cepiti domače vrste na trpežno in proti trtni uši bolj neobčutljivo ameriškansko podlago. V začetku smo rabili samo Ripario montikolo in solonis. In še danes rodijo skoraj vse naše gorice na teh podlagah. Pri rekonstrukciji naših goric pa smo premalo pazili na zemljo, v katero smo sadili cepljeno trsje. Praksa je pokazala, da ne veljajo vse navedene podlage za vsako zemljo, ker zemlje, ki vsebujejo veliko množino apna, ne ugačajo tem podlagam in na njih cepljene vrste zbolijo na klorozi ali žoltnici. Da se temu nedostatku odpomore, so vinarski strokovnjaki začeli dosedanje podlago, ki prilično zadostuje zahtevam po rodovitnosti, zorenju lesa itd. križati s takimi ameriškimi podlagami, katerim ne škoduje tudi večja množina apna v zemlji. — Danes že imamo na stotine križank ali hibrid, od katerih pa samo nekatere ustrezajo našim zahtevam. — Pred vojno so z državno pomočjo v Dvoru pri Smarju delali obsežne poizkuse s hibridami. Pokazalo se je, da križanke Berlandieri — Riparia 420 H, Aramov — Rupestris, Riparia — Montikola 1 R, Riparia — Rupestris in Kaselas — Berlandieri 41 B niso nikdar dobile žoltenice ali kloroze. Ker so te hibride dobro uspevale v matičnjaku, pa še ni s tem rečeno, da bi na teh podlagah tudi uspevale vse, na nje cepljene domače trtne vrste. Tako je na primer zeleni silvaner cepljen na Aramov — Rupestris dobil v goricah takoj žoltenice, med tem, ko se je vcepljen na Ripario — Montikola 1 R še precej dobro obnesel. Ko bomo morali zopet začeti s sajenjem novih goric, bo treba največje previdnosti in pomoči naših vinarskih strokovnjakov, da bomo sadili za vsako zemljo primerno domačo vrsto. Dosedanje izkušnje nam morajo biti kazipot, da se obvarujemo nove škode. Te vrstice so imele samo namen, pokazati našim vinogradnikom, kako nastanejo hibride ali križanke, kako nam koristijo in obrniti na nje pozornost vinogradnikov pri novih nasadih.

Trtna plesen (Oidium Tuckeri). Ta trtni bacil se je naselil najprej krog leta 1840 pri Londonu v Angliji. Tam imajo velike rastlinjake, katere kurijo in zorijo grozdje že za Veliko noč. V teh rastlinjaki mu je toplota ugajala in se je kar naselil. Kakor že povedano, je tudi trtna plesen ameriški emigrant. V letu 1848 se je pojavila ta bolezen že na Francoskem, v letu 1851 na južnem Tirolskem in se kmalu razširila na vse vinorodne pokrajine. Se le v letu 1862 so spoznali v žveplu zanesljivo sredstvo proti temu škodljivcu. Trtna plesen je umazanobela močnata prevlaka na zelenih jagodah, peresih in poganjkih. Ta sestoji iz izredno fine nitaste prevlake, ki se zajeda v gornjo kožico (epidermis) napadenih delov, pobira tam svojo hrano in jih tako uničuje. Globlje kot v gornjo kožico svoje sesalne organe ne poganja. Pri jagodah se gornja kožica, ki je napadena, ne more več širiti, od znotraj pa jagoda raste in zato končno spoka, tako, da se vidijo peške. Skoz to, da napada liste in poganjke, ropa trsu življensko možnost. Najučinkovitejši in najenostavnejše sredstvo proti temu

škodljivcu je žvepljanje z žveplanim prahom. To je izredno fino zamleto žveplo. Varovati se je žveplena cveta, ki sestoji iz sublimiranega žvepla, to je iz izredno finih kroglic, ki se na dele vinske trte težko primejo in večinoma zdrčijo na tla. Vpliv žvepla obstoji v tem, da se napravi žveplena sokislina vsled solčne vročine in dotična uniči plesni življenje. Žveplamo takoj po prvem škropljenju, pozneje pa parkrat še samo grozdje. Žveplamo samo takrat, kadar se nadejamo delj časa lepega vremena. Če je bil kmalu dež po žveplanju, moramo istega ponoviti. Ob večkratnem deževju se z uspehom rabi salajodin (natrijev tiosulfat) v 1 odstotni raztopini med navadnim galičnim škroplivom. Vsa druga sredstva so več ali manj nezanesljiva in predraga. Z uspehom se rabi v času, ko trs počiva, žveplenoapnena brozga. 1 liter dotične zredčen z dvema do tremi litri vode uniči trose (semenje) od oidija, ki prezimuje na trsju, ako namažemo z njo temeljito ves trs. Tako namazano trsje pa tudi nekaj pozneje poganja, kar ima za posledico, da je varnejši pred pozebom. Domnevalo se je, da bo ta bolezen od nas popolnoma izginila vsled mrzlih zim, toda zadnja leta so pokazala, da je ta domneva napačna in bomo morali nasprotno tem bolj zatirati to bolezen, ako hočemo, da se je ubranimo.

Stajerski vinogradi. Toplo, suho, solčno vreme je zelo ugodno uplivalo na rast in razvoj vinske trte, tako se je zamuda v prejšnjem razvoju vsled slabega in pa hladnega vremena zopet popravila. Ta teden stojijo že vse trtne vrste v polnem cvetju, med tem ko so izabela, šmarnica in rano cvetoče vrste, kakor burgunder, že odcveteli. Vsled lepo dozorelega lesa v lanskem letu nam javljajo iz vseh krajev, da kažejo gorice bogat nastavek. Kaverki so veliki in lepo razviti. Druga kop je večinoma opravljena, istotako prvo žveplanje in prvo škropljenje. Začelo se je pleti in vezati. Vinska trgovina miruje, vse čaka, kako bo odcvetelo grozdje in kako bo vreme prve tedne po cvetu.

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejem v Mariboru dne 9. t. m. se je pripeljalo 248 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 300—550 K, 7—9 tednov stari 600—830 K, 3—4 mesece stari 1300—1600 K, 8—10 mesecev 2000—2200 K, 8—10 mesecev 4000—4200 K, 1 leto stari 670 K.

Zagrebski trg z živim blagom. Na zagrebskem živinskem trgu ni več toliko živine kot poprej. Hrvatski kmet ima dovolj paše in bo gonil živino na sejme še le v avgustu. Ako bodo dogoni na sejme v avgustu veliki, bo tudi cena živini padla. Radi prevelikih cen se živina od nas ne izvažata, italijanskih kupcev pa sploh ni več na naše sejme. A kljub ukinjenemu izvozu se še držijo živinske cene v neverjetni višini. Živinske cene v Zagrebu so bile minuli teden sledeče: govedo I 40—41, II 32—36, III 22—28 K. Svinje težke I 80—90, II 76—80 K, lahke I 72—74 K, II 68—70 K. Po vpraševanju po svinjah je bilo zelo živahno.

Cene kozam. Težke goveje kože se plačujejo 1 kg po 48 K2, lažje 42—44 K, telečje 64—70 K.

Čebelarški tečaj v Jarenini. V nedeljo, dne 28. maja je priredil gospod potovalni učitelj Jurančič pri tukajšnjih čebelarški podružnici enodnevni čebelarški tečaj, katerega se je udeležilo 38 čebelarjev. Z njemu lastno poljudnostjo in zgovornostjo nam je orisal življenje, koristi in dobiček čebele. Popoldan pa nas je popeljal k čebelnjaku g. Toplaka, ter nam popolnoma nazorno pokazal glavna opravila pri čebelah. Zalibog je bil dan veliko prekratek. Gospodu Jurančiču pa še enkrat prisrčna hvala. Upamo, da nas še v bodoče tudi ne pozabi.

Fr. Rudl:

Novejše naziranje o obdelovanju zemlje.

Obdelovanje zemlje po končani setvi in saditvi vsebuje toliko važnih in bistvenih točk, da mora biti o njih vsak umni poljedelec v splošnih obrisih vsaj nekoliko poučen.

Okopavanje in osipavanje kulturnih rastlin vsebuje vobče sledeče prednosti:

1. Uničiti se mora razplojeni plevel.
2. Da se prehrani rastlina z ogljikovo kislino, ki se nahaja v zemlji.
3. Ohraniti se mora vlaga na ta način v zemlji, da se zaustavi kapilarnost ali lasovitost zemlje in se ustvari umetno obsenčevanje zemlje na ta način, da se tvorijo male grude.
4. Da se istočasno razredčijo rastline, zrači zemlja, da se ji dovaža kisik in s tem pospeši kipevajoča rahlost zemlje.

Glede uničevanja plevela na vrtu in na njivi bodisi z roko, motiko, sekuro, lopato, s kultivatorjem ali ekstirpatorjem, je vsakemu praktičnemu kmetovalcu znano, kako se mora tako delo, ki je takorekoč samoobsebi umljivo, opravljati, kajti vsak razumen kmetovalec pre dobro ve, da plevel jemlje zemlji in kulturni rastlini rastlinske prehranjevalne snovi ter na ta način škoduje zemlji in rastlino ovira v rasti.

Toda plevel ne jemlje zemlji in kulturni rastlini samo redilnih snovi, ampak ji zlasti za časa suše jemlje še tudi vlažnost, katere že itak ni veliko v zemlji, (štedenje z vodo).

Le v tem slučaju ne škoduje preveliko plevel kulturni rastlini, ako je plevel veliko manjši, kakor so kulturne rastline, ali z drugimi besedami povedano: da plevel ne uživa v prvi vrsti svetlobo in zrak, ki sta namenjena samo za kulturno rastlino, nikakor pa za plevel, ki s svojim steblovjem in listjem obsenčuje kulturno rastlino. Gre torej predvsem za svetlobo, zrak in vodo.

Kakor znano, dobiva rastlina svojo hrano po koreninah. Korenine vsesavajo mineralične raztopine anorganih prasnovi (N. H. O. C.) v vseh svojih raznih molekularnih sestavinah, tako, da se zdi, kakor bi vse hotelo iti iz zemlje in se v to svrhu poslužuje rastlin.

Te neorganične, mineralične raztopine gredo skozi notranjost rastline in pridejo v list, kjer se vsled solčne svetlobe in gorkote spremene v organične snovi, kot je beljakovina, celuloza, v beljakovini podobne snovi takozvane auride, škrob, gumi, sladkor, maščobo in olje, toda ne brez vdihavanja — rastlina živi!

Rastlina pri dihanju izpuhneva to snovino, katero brezpogojno potrebuje človek pri dihanju in tudi za življenje, in ta snov je kisik. Nasprotno pa rabi rastlina pri vdihavanju tisto snov, katero človek pri dihanju izloča, in ta snov je ogljikov kisik.

Ogljikova kislina že vpliva zastrupovalno na pljuča, če se nahajata v kubičnem metru zraka samo dva grama te snovi. Rastlina pa ne more živeti brez ogljikove kisline, kajti ona zraste vsled razkrojitve te kisline v ogljik in kisik. En kilogram lesa da četrtr kilograma oglja. So torej v rastlini najbolj zastopani voda, kisik in ogljik.

Gnoj, strohneče rastline in živalski ostanki ali odpadki tvorijo vsled vplivanja majhnih mikroob, bakterij, kakor tudi vsled zračnega kisika v zemlji velike množine ogljikove kisline (prekvasenje zemlje), ki je za prehrano rastline zelo važna.

Ako se n. pr. nahaja na njivi debela plast skorje, ne more iz zemlje izhlapevati ogljikova kislina, kar ima za posledico, da dobiva rastlina premalo hrane, postane žolta in hira namesto da bi se bujno razvijala.

Iz tega vzroka pomeni zrahljevanje zemlje, okopavanje in obsipovanje ne samo zračenje zemlje, marveč še tudi tvori prehrano rastline. In ravno vsled tega bi kako pregloboko ali prevečkratno obdelovanje zemlje povzročilo, da izgine iz zemlje preveč zraka, vsled česar trpi zemlja. Da bi se ta trditev na tem mestu preobširno utemeljevala, bi vodilo predaleč.

Glede ohrane vlažnosti v zemlji je to vprašanje tudi pri nas zelo važno, čeprav imamo v naših krajih precej vlažno obnebje. Mimogrede bodi omenjeno, da tu močvirnati kraji ne pridejo v poštev. Čim hujša je suša, tem važnejše postaja zrahljevanje zemlje. Okopavanje in obsipovanje mora biti plitvo, nikakor pa ne sme iti globoko v zemljo. Zemlja se ne sme globoko izsušiti, da ne nastanejo v njej razpokline.

Po letu bi se moralo po vsakem močnem deževju, kakor hitro se je zemlja toliko posušila, da je sposobna za obdelovanje, vršiti okopavanje, oziroma osipavanje.

Roko v roki z okopavanjem, ogrebanjem, oziroma obsipavanjem rastline se tudi naj vrši nadaljno razredčenje kulturnih rastlin, seveda v tem slučaju, ako se nahajajo pregosto druga tik druge, tudi se naj v taki dobi nasade ali presade rastline na tista mesta, kjer je gola zemlja.

Da je zračenje zemlje in dovažanje kisika zelo pomembno, o tem ni nobenega dvoma. So nitrificirajoče, to je solitar tvoreče in še druge vrste mikroskopično majhnih živih bitij, takozvanih bakterij, ki s pomočjo kisika tvorijo krog ali razkroj zemeljske površine plasti in brez tega razkroja bi bilo vsako umno negovanje onemogočeno.

Nadaljna tozadevna obširnejša izvajanja, ki bi vodila v agrikulturno-kemično in fiziološko smer, bi pač bila preobširna, kajti v tem članku sem hotel podati le nekaj namig ali nekako spodbudo, za nekoliko bolj premišljeno in prevdajeno obdelovanje zemlje, kar se namreč tiče okopavanja, ogrebanja ali obsipavanja.

Zagrebski žitni trg. Minuli teden se je v Zagrebu najbolj popraševalo po koruzi. Da je popraševanje po koruzi tako živahno, si lahko razlagamo na ta način, ker so koruzne zaloge v Sremu in Bački neznatne in ker se razvija nova koruza vsled suše po južnih krajih bolj slabo. Setve so zaostale po naših žitorodnih krajih vsled mrzlih dni v maju in vsled sedanjega pomanjkanja dežja. O našem žitnem izvozu minuli teden sploh niti govora ni bilo, ker je padla avstrijska krona. Cene posameznim žitnim vrstam so bile sledeče: pšenica 1600—160 K, koruza 1280—1320 K, ječmen 1300 K, rž 1440 K, oves srbijanski 1240 K, slavonski in bački 1349 K, moka od velikih mlinov in prvovrstna 24 K, slabša 22—23 K, otrobi 640—740 K.

Pomanjkanje sena se nam obeta. Kmetovalci tožijo, da je zelo malo trave in še tista se tako posuši, da niti polovico toliko sena ne dajo travniki kot ob navadnih letih. Ze sedaj plačujejo 100 kg svežega sena po 800 do 900 kron. Svetujemo poljedelcem, da varčujejo s krmo in da vsake bilko skrbno spravijo.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zalcu je bilo tudi v prvem tednu tega meseca živahno razpoloženje in povpraševanje po hmelju. Za hmelj srednje dobre in prvovrstne kakovosti so plačevali po 2800—3200 čehoslovaških kron. — Tudi zunaj na deželi je bilo popraševanje po hmelju zelo živahno. Popraševanje po hmelju je vsled tega tako živahno, ker letošnja hmeljska letina ne kaže posebno dobro in ker predvse Nemčija potrebuje zelo veliko hmelja, kajti njene hmeljske zaloge so do malega izčrpane. V Savinjski dolini obetajo hmeljski nasadi dobro letino. Bolhač ne povzroča hmeljski rastlini kake občutne škode.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 270 do 274, francoski frank stane 25,30 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 1,72, za 100 čehoslovaških kron 542,545, za 100 nemških mark 98, za 100 laških lir 1450 jugoslovaških kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,90 centima (1 centim — 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone poskočila za 8 točk.

Dopisi.

Razvanje pri Mariboru. Prvi shod Slovenske ljudske stranke v naši vasi se je vršil v soboto, dne 10. junija zvečer v gostilni g. Pukla. Zbrali smo se občinski odborniki in zaupniki. Shodu je predsedoval g. župan Kac. Naš posl. Zebot nam je v poljudni obliki opisal sedanjí položaj. Vsi odobravamo taktiko naših poslancev in njih odločni nastop. Govoril je še g. Vizovišek iz Nove vasi. Poslancem SLS smo izrekli zaupnico z željo, da nas večkrat obiščejo.

Ruše. Nedeljski shod je lepo uspel. Posebno lepo število delavcev na zborovanju znači, da se naša stranka širi tudi med delavstvom. Goljufiva socialna demokracija nosi med nas samo prazne obljube, a na tihem podpira centralistično vlado. Na shodu sta govorila poslanec Zebot in delavski organizator Čimpret iz Ljubljane. Veliko število delavcev se je na novo pridružilo Strokovni zvezi.